

MEČISLOVAS JUČAS APIE KRĖVOS SUTARTIES PASEKMES LIETUVAI IR LENKIJAI

Lenkija turi būti dėkinga Jogailai ne tik už jo ilgą ir nepriekaištingą Lenkijos valdymą. Jis padarė Lenkiją kartu su Lietuva didžiausia ir stipriausia Europos valstybe. Lietuviai kaltino Jogailą už Krėvos uniją, kurią laikė Lietuvos išdavyste, už pagoniškosios lietuvių kultūros išsižadėjimą ir jos palaidojimą, už Lietuvos valstybingumo sunykimą. Jogailos koncepcija, lenkų vadinama „idea Jagiellonska“, anot jų, buvo vienos valstybės ir vienos tautos idėja, bet ji buvo priimta tam, kad su lenkų pagalba apgintų Lietuvą nuo kryžiuočių (H. Paszkiewiczzius). Čia mes turime priminti, kad, be Jogailos, nė vienas Lietuvos kunigaikštis nespėdė ir neišspėdė tokio masto uždavinių: 1) Jogailos pastangomis su Lenkijos pagalba Lietuva buvo apginta nuo kryžiuočių (Žalgirio pergalė buvo neįmanoma be unijos); 2) Lietuva buvo išplėsta iš pagoniškojo anachronizmo ir žengtas lemiamas žingsnis Vakarų kultūros kryptimi, nepatiriant jokių teritorinių nuostolių (t. y. neatsisakant Žemaitijos); 3) Jogaila iš visų trijų sąjungų - su Ordinu, su Rusia ar Lenkija - pasirinko mažiausią blogybę - uniją su Lenkija; [...]

Mečislovas Jučas, *Lietuvos ir Lenkijos unija (XIV a. vid. – XIX a. pr.)*, Vilnius: Aidai, 2000, p. 115.